

ROTAĻLIETU DROŠĪBA

Visaugstākā līmeņa aizsardzības
nodrošināšana bērniem

Eiropas Komisija
Uzņēmējdarbība un rūpniecība

ES ir aptuveni **80 miljoni bērnu** līdz 14 gadu vecumam un gandrīz **2000 uzņēmumu**, kas nodarbina vairāk nekā **100 000 cilvēku tieši rotaļlietu un spēļu sektorā**, vairākums no tiem ir mazie un vidējie uzņēmumi (MVU).

Rotaļlietas un spēles ir svarīgas bērnu attīstībai. Lai gan ražotāji ir atbildīgi par saražoto preču drošību, lielu lomu spēlē arī importētāji, pilnvarotās iestādes un valsts iestādes, gādājot par to, lai Eiropas veikalos pārdotās rotaļlietas atbilstu visām drošības prasībām.

Ir būtiski nodrošināt drošības prasību un standartu atbilstību jaunākajām tendencēm rotaļlietu ražošanas jomā, jo īpaši ņemot vērā to, ka pastāvīgi tiek radīti jauni materiāli un attīstīti ražošanas procesi.

Rotaļlietu iekšējais tirgus ir pozitīvi ietekmējis nozares attīstību un patērētāju aizsardzību, saskaņojot rotaļlietu drošības parametrus visā ES. Jaunā **Rotaļlietu drošības direktīva** nosaka stingrākus noteikumus jauno drošības prasību ievērošanai, rūpējoties par to, lai bērniem arī turpmāk tiktu nodrošināta visaugstākā līmeņa aizsardzība.

Jaunā direktīva uzlabo jau esošos likumus, kas ir saistoši ES ražoto vai importēto preču reklamētājiem, ar mērķi samazināt rotaļlietu izraisīto negadījumu skaitu un gādāt par to, lai bērni izaugtu veseli.

Šobrīd Eiropas svarīgākais tirdzniecības partneris preču eksporta jomā joprojām ir ASV, bet importa jomā — Tālo Austrumu valstis. Viena no galvenajām iespējām Eiropas rotaļlietu rūpniecības attīstībai ir Eiropā ražoto augstas kvalitātes preču eksports, ko atbalsta Komisija, uzlabojot tirgus pieejamības apstākļus trešajās valstīs.

Šis dokuments ir viena no vairākām faktu lapām, kuru mērķis ir sniegt pārskatu par izmaiņām, kas ieviestas ar 2009. gadā pieņemto jauno Direktīvu par rotaļlietu drošumu (2009 DRD). *Toy Industries of Europe (TIE)* un EK faktu lapu mērķis ir sniegt ieteikumus rotaļlietu ražotājiem Eiropas Savienībā attiecībā uz 2009 DRD īstenošanu. Īpaša uzmanība ir vērsta uz ražotāju pienākumiem.

2009 DRD pastiprinās 1988. gada Direktīvā par rotaļlietu drošumu iekļautos noteikumus. Tāpēc līdz ar šo jauno tiesību aktu būs vajadzīgi pielāgojumi ražošanas ķēdē, kā arī jaunās procedūras piegādes ķēdē.

2009 DRD tika publicēta 2009. gada 30. jūnijā *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, un tā stājās spēkā 2009. gada 20. jūlijā. 2009 DRD vispārīgos noteikumus piemēros rotaļlietām, kuras laidīs tirgū no 2011. gada 20. jūlija, bet ķīmiskos noteikumus piemēros rotaļlietām, kuras laidīs tirgū no 2013. gada 20. jūlija (papildu divu gadu pārejas periods ķīmiskajām īpašībām). Praksē tas nozīmē, ka **rotaļlietas, kas atbilst 1988. gada DRD, būs atļauts laist tirgū līdz 2011. gada 19. jūlijam vai līdz 2013. gada 19. jūlijam dažu ķīmisku nosacījumu gadījumā.**

2009. GADA DIREKTĪVAS PAR ROTAĻLIETU DROŠUMU DARBĪBAS JOMA

2009 DRD darbības joma ir izklāstīta 2. pantā. Tajā sniegta rotaļlietu definīcijas un tādējādi noteikts, vai uz ražojumu attiecas direktīvas darbības joma:

“Šī direktīva attiecas uz ražojumiem, kuri izstrādāti vai paredzēti vienīgi vai ne tikai tam, lai ar tiem rotaļātos bērni, kas jaunāki par 14 gadiem.”

Salīdzinot ar 1988. gada DRD, vienīgais jauninājums ir frāze “vienīgi vai ne tikai”, kas pievienota nolūkā norādīt, ka, lai ražojumu uzskatītu par rotaļlietu, tam nav jābūt paredzētam vienīgi priekš rotaļāšanās. Tādējādi ražojumus ar divkāršu pielietojumu uzskata par rotaļlietām (piemēram, atslēgu riņķus ar rotaļu lācīša piekariņu).

2009 DRD ir apzināta arī “pelēkās zonas” esamība ražojumu klasificēšanā par rotaļlietām. 2009 DRD I pielikumā izklāstīts nevisaptverošs ražojumu paraugu saraksts, kas netiek uzskatīti par rotaļlietām, taču var radīt neizpratni.

Turklāt 2009 DRD (2. panta 2. punktā) sniegts ierobežots ražojumu skaits, kuri atbilst rotaļlietu definīcijai, bet 2009 DRD darbības joma uz tiem neattiecas.

Jānorāda, ka jaunās rotaļlietu definīcijas bija paredzēts saskaņot ar rotaļlietu ražotāju pašreizējo praksi.

ATBILSTĪBAS NOVĒRTĒŠANAS PROCEDŪRA

Ikvienu rotaļlietu pirms laišanas tirgū pārbauda saskaņā ar atbilstības novērtēšanas procedūru. Informācija par to, kam jāveic procedūra un kā to dara, ir iekļauta 2009 DRD. Īss pārskats ir sniegts turpmāk.

Atbilstības novērtēšanas mērķis

Atbilstības novērtēšanas procedūras mērķis ir ražotājam un publiskajām iestādēm pierādīt, ka tirgū laistā rotaļlieta atbilst 2009 DRD juridiskajām prasībām.

Atbilstības novērtēšanas definīcija

Atbilstības novērtēšana ir procedūra, kurā ražotājs konstatē, vai ražotā rotaļlieta atbilst attiecīgajām direktīvas prasībām par drošumu. Ražotājam ir jāpiemēro viena no divām iespējamām procedūrām atkarībā no rotaļlietas veida.

1. Ražotāja pārbaude

Ražotāja pārbaudi izmanto gadījumos, kad saskaņotie standarti attiecas uz visiem ar rotaļlietas drošumu saistītajiem aspektiem. Šādos gadījumos ražotājam ir jāpiemēro spēkā esošie saskaņotie standarti un jānodrošina, ka rotaļlieta tiem atbilst. Ražotājam ir jāizveido arī iekšējā ražošanas procedūra, ievērojot Lēmuma Nr. 768/2008/EK II pielikuma A moduli. A moduli nav paredzēta paziņotās struktūras iesaistīšanās.

2. Trešās personas pārbaude

Atbilstību tipam jeb B modulim nereti sauc par "EK tipa pārbaudi". EK tipa pārbaude un sertifikācija ir jāpiemēro gadījumos, ja

- nav saskaņoto standartu;
- ražotājs nav piemērojis saskaņotos standartus vai tos piemērojis daļēji;
- viens vai vairāki saskaņotie standarti ir publicēti ar ierobežojumu vai
- ražotājs uzskata, ka rotaļlietas veids, dizains, konstrukcija vai mērķis rada nepieciešamību pēc trešās personas pārbaudes.

Tādā gadījumā ražotājs iesniedz rotaļlietas paraugu paziņotajai iestādei, lai tā veiktu EK tipa pārbaudi. Saskaņā ar B moduli paziņotā iestāde pārbauda rotaļlietas tehnisko projektu un apstiprina, ka rotaļlietas tehniskais projekts atbilst 2009 DRD prasībām, izsniedzot EK tipa pārbaudes sertifikātu. Ir svarīgi norādīt, ka B modulis attiecas tikai uz projekta posmu, savukārt C modulis attiecas uz ražošanas posmu, un to piemēro pēc B moduļa.

Saskaņā ar C moduli ražotājs nodrošina, ka rotaļlietas atbilst EK tipa pārbaudes sertifikātā aprakstītajam tipam un attiecīgajām prasībām, kas paredzētas piemērojamajā likumdošanas instrumentā. Šo atbilstību vērtē pēc apstiprinātā EK tipa pārbaudes sertifikāta, kas izsniegts B moduļa posmā. Atšķirībā no B moduļa C modulī nav paredzēta paziņotās struktūras iesaistīšanās.

Atšķirība starp drošuma novērtējumu un atbilstības novērtējumu

Drošuma novērtējuma mērķis ir konstatēt iespējamus apdraudējumus, ko rotaļlieta var radīt, kā arī novērtēt iespējamo saskarsmi ar šiem apdraudējumiem. Atbilstības novērtēšanas procedūra savukārt paredzēta tam, lai gūtu uzskatāmus pierādījumus, ka rotaļlieta atbilst juridiskajām prasībām saskaņā ar 2009 DRD.

Parasti drošuma novērtējumu izstrādā pirms rotaļlietas iesniegšanas attiecīgajai atbilstības novērtēšanas procedūrai (taču to iespējams pabeigt vēlāk), un tas jāpabeidz pirms rotaļlietas laišanas tirgū.

DROŠUMA NOVĒRTĒŠANAS PROCEDŪRA

Drošuma novērtēšanas definīcija

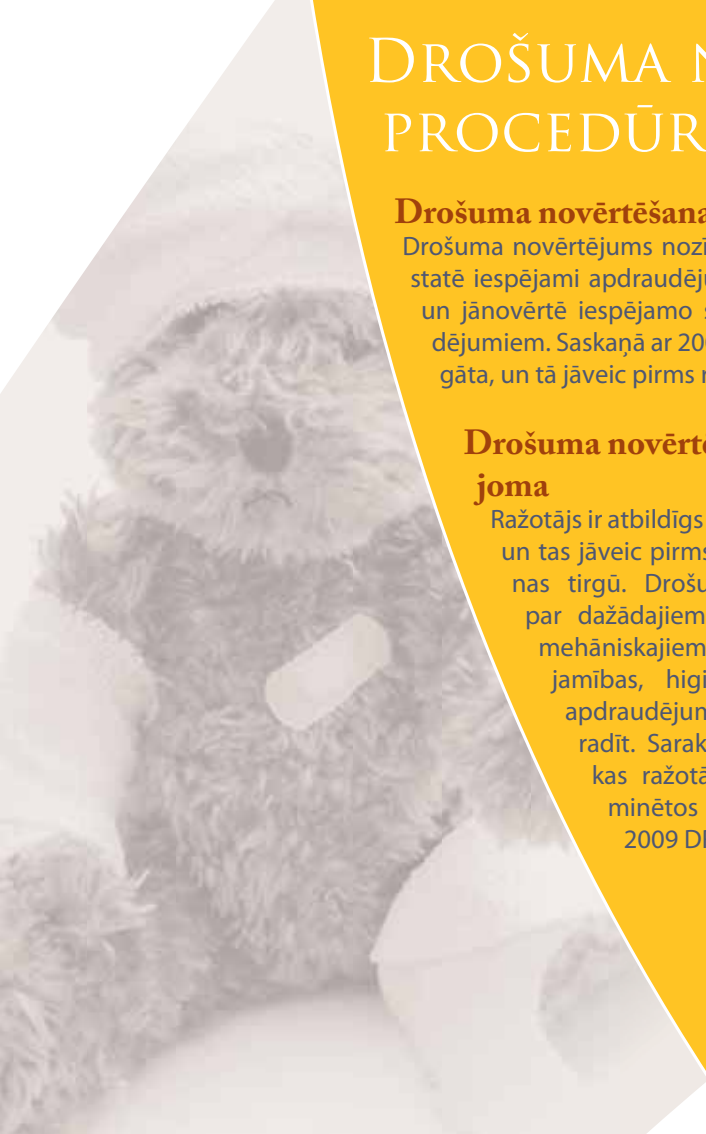
Drošuma novērtējums nozīmē, ka ražotājam ir jākonstatē iespējami apdraudējumi, ko rotaļlieta var radīt, un jānovērtē iespējamo saskarsmi ar šiem apdraudējumiem. Saskaņā ar 2009 DRD šī procedūra ir obligāta, un tā jāveic pirms rotaļlietas laišanas tirgū.

Drošuma novērtējuma piemērošanas joma

Ražotājs ir atbildīgs par drošuma novērtējumu, un tas jāveic pirms rotaļlietas laišanas Kopienas tirgū. Drošuma novērtējumam jābūt par dažādajiem ķīmiskajiem, fizikālajiem, mehāniskajiem, elektriskajiem, uzliesmojamības, higiēnas un radioaktivitātes apdraudējumiem, ko rotaļlieta var radīt. Saraksts ar dažādām prasībām, kas ražotājam jāņem vērā, vērtējot minētos apdraudējumus, ir sniegts 2009 DRD II pielikumā.

Daudzas no šīm prasībām ir iekļautas saskaņotajos standartos, taču ražotāja pienākums joprojām ir pārbaudīt, vai standartā trūkst kāda aspekta un/vai kāda rotaļlietas īpašība varētu radīt iespējamu apdraudējumu. Pēc drošuma novērtējuma rezultātiem nosaka, kura atbildības novērtēšanas procedūra vajadzīga un attiecīgā gadījumā vajadzīgos riska mazināšanas pasākumus un/vai testus.

Ražotājam drošuma novērtējums jāglabā tehniskajā dokumentācijā desmit (10) gadus pēc rotaļlietas laišanas tirgū.

BRĪDINĀJUMI

Vispārīgi noteikumi

Vajadzības gadījumā drošai lietošanai kopā ar rotaļlietu sniedz vispārīgos brīdinājumus, kuros norādīti ierobežojumi lietotājiem. Turklāt 2009 DRD V pielikuma B daļā noteikts, ka atsevišķām rotaļlietu kategorijām jāsniedz īpaši brīdinājumi.

Papildus 2009 DRD noteiktajām obligātajām prasībām saskaņotajos standartos noteikti īpaši brīdinājumi, kas jāpievieno atsevišķām rotaļlietu kategorijām.

Dalībvalsts savā teritorijā var noteikt, ka minētos brīdinājumus raksta vienā vai vairākās šīs dalībvalsts noteiktās valodās, ko labi saprot patērētāji.

Brīdinājumu atrašanās vieta

Ražotājs novieto brīdinājumus tā, lai tie būtu viegli saskatāmi, skaidri salasāmi, viegli saprotami un precīzi.

Brīdinājumi jānovieto uz rotaļlietas, tai piestiprinātās etiķetes vai iepakojuma. Vajadzības gadījumā brīdinājumus iekļauj arī lietošanas pamācībā.

Svarīgi norādīt, ka gadījumos, kad rotaļlietu pārdod bez iepakojuma, brīdinājums jāpiestiprina pašai rotaļlietai. Lai izpildītu 2009 DRD noteikumus, nepietiek ar brīdinājumu piestiprināt pie pārdošanas vitrīnas kastes.

Brīdinājumi, kas nosaka lēmumu iegādāties rotaļlietu, piemēram, tādi, kuros norādīts lietotāju minimālais un maksimālais vecums, un citi īpašie brīdinājumi, kas iekļauti 2009 DRD V pielikuma B daļā, jānorāda uz mazumtirdzniecības iepakojuma vai citā vietā, kur tos pirms pirkuma izdarīšanas patērētājs var viegli ieraudzīt, arī veicot pirkumu tiešsaistē.

Īpaši brīdinājumi

Ierobežojumos lietotājiem jānorāda vismaz lietotāju minimālais un maksimālais vecums. Vajadzības gadījumā iekļauj norādi uz lietotāju spējām vai īpašībām, kas nepieciešamas, lai varētu droši lietot rotaļlietu (piemēram, spēja sēdēt bez palīdzības, lietotāja minimālo vai maksimālo svaru, vajadzību nodrošināt, lai rotaļlieta tiktu lietota vienīgi pieaugušo uzraudzībā).

Uzņēmēji var izvēlēties, vai izmantot brīdinājuma frāzi vai piktogrammu (vai abas).

Brīdinājums — Nav piemērots bērniem, kas jaunāki par 36 mēnešiem

Katrā gadījumā pirms frāzes un/vai piktogrammas jāatrodas attiecīgi vārdam “brīdinājums” vai “brīdinājumi”.

Īpašo brīdinājumu *Nav piemērots bērniem, kas jaunāki par trim gadiem* un 2009 DRD V pielikuma B daļā norādīto piktogrammu nevar izmantot rotaļlietām, kas paredzētas bērniem, kuri jaunāki par trim gadiem.

Kopumā atsevišķām rotaļlietu kategorijām sniegtie īpašie brīdinājumi nevar būt pretrunā ar rotaļlietas paredzēto lietošanas veidu, kā izriet no tās funkcijas, izmēra un īpašībām.

Vajadzības gadījumā Eiropas Komisija atsevišķu kategoriju rotaļlietām var ierosināt īpašu brīdinājumu formējumu.

IZSEKOJAMĪBA

Kas ir teikts 2009 DRD

Ikvienam ražotājam jānodrošina, lai viņa ražotu rotaļlietu būtu iespējams identificēt. To var darīt, izmantojot tipa, partijas vai sērijas, vai modeļa numuru vai citu identifikācijas elementu. Uz rotaļlietas jābūt arī norādītam ražotāja nosaukumam, reģistrētajam komercnosaukumam vai reģistrētajai preču zīmei. Ražotājam jānorāda arī viena kontaktpunkta adrese, kur ar to var sazināties.

Ja rotaļlietas izmēra vai veida dēļ uz tās nav iespējams izvietot identifikācijas elementu un informāciju par ražotāju, ražotājam jānorāda vajadzīgā informācija uz iesaiņojuma vai dokumentā, kas pievienots rotaļlietai. Ir svarīgi precizēt, ka ražotāja kontaktpunkta adresei, kurā ar to var sazināties, jābūt pasta adresei vai pasta kastei (tīmekļa vietne netiks uzskatīta par kontaktpunkta adresi).

Ja rotaļlietu tirgū laiž importētājs, uz rotaļlietas jānorāda arī importētāja nosaukums, reģistrētais komercnosaukums vai reģistrētā preču zīme un kontaktpunkta adrese, bet gadījumos, kad tas nav iespējams, šī informācija jānorāda uz iesaiņojuma vai dokumentā, kas pievienots rotaļlietai.

Ražotāju izvēles iespējas

Ražotāji var izvēlēties, kādu identifikācijas elementu tie vēlas izmantot uz rotaļlietas, ja vien tiek nodrošināta izsekojamība.

ATBILSTĪBAS DEKLARĀCIJA

Laižot rotaļlietu tirgū, ražotājam jāstāda EK atbilstības deklarācija (AD). Šādi rīkojoties, ražotājs apliecina un uzņemas atbildību par rotaļlietu atbilstību 2009 DRD būtiskajām prasībām.

Ražotājam vai pilnvarotajam pārstāvim Eiropas Savienībā jā saglabā atbilstības deklarācija 10 gadus pēc rotaļlietas laišanas tirgū.

AD iztulko to dalībvalstu noteiktajās valodās, kuru tirgū rotaļlieta ir laista vai padarīta pieejama.

Atbilstības deklarācijā jāpaziņo, ka ir pierādīta 2009 DRD drošības prasību izpilde, kā arī tajā jāiekļauj vismaz (izkārtojumu skatīt 2009 DRD III pielikumā):

- *(unikāls) rotaļlietas identifikācijas numurs;*
- *ražotāja vai viņa pilnvarotā pārstāvja vārds/nosaukums un adrese;*
- *paziņojums, ka "ši atbilstības deklarācija ir izdota vienīgi uz šāda ražotāja atbildību";*
- *deklarācijas priekšmets (ar krāsainu attēlu);*
- *norāde uz attiecīgajiem piemērojamajiem saskaņotajiem standartiem vai norādes uz specifiskajām, attiecībā uz ko tiek deklarēta atbilstība;*
- *(vajadzības gadījumā) paziņojumus, ka "paziņotā struktūra ... (nosaukums, numurs) ... ir veikusi ... (darbības apraksts) ... un izsniegusi sertifikātu: ...";*
- *papildu informācija, piemēram, datums, vieta, ražotāja paraksts, parakstītāja amats.*

Jānorāda, ka arī importētājam jā saglabā ražotāja atbilstības deklarācija 10 gadus pēc rotaļlietas laišanas tirgū.

Atbilstības deklarācijā var atsaukties uz vairākām rotaļlietām, ar nosacījumu, ka izpildītas minētās prasības, bet ja nepieciešamas izmaiņas, ir noteikta prasība pastāvīgi atjaunināt AD.

INFORMĀCIJAS AVOTI

<http://ec.europa.eu/enterprise/toys>

KONTAKTI

INTL-REG-AGREEMENTS-TOYS@ec.europa.eu

TOY INDUSTRY OF EUROPE

Boulevard de Waterloo/Waterloolaan 36
1000 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË
www.tietoy.org

DG ENTERPRISE & INDUSTRY

Rue Belliard/Belliardstraat 100
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË
http://ec.europa.eu/enterprise/index_en.html

Directorate-General for Enterprise and Industry

WE MEAN BUSINESS

Dirains: Uzņēmējdarbības un rūpniecības ģD, R4, nodaļa
Fotoattēli: Fotolia, © Anriņģis Kiselev

Šajā faktu lapā atspoguļota mūsu izpratne par 2009. gada 30. jūlijā
Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī publicēto 2009 DRD teksta
redakciju, un tā paredzēta vienīgi vispārīgai dažu redakcijas
noteikumu uzsvēršanai.

Publikāciju birojs

ISBN 978-92-79-16866-6

9 789279 168666